

TISKOVÁ ZPRÁVA

Česko trápí nadměrné pití alkoholu, nadužívání psychoaktivních léků a online hazard

Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 upozorňuje, že počet dospělých osob ohrožených problematickým pitím alkoholu či nadužíváním psychoaktivních léků je i nadále vysoký. Ohrožena je až třetina dospělých. Síť adiktologických služeb je poddimenzovaná, nedokáže poptávku po péči uspokojit. U mládeže se situace zlepšuje, užívání návykových látek klesá.

Praha, 15. 5. 2023 – **Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 přináší komplexní přehled o situaci v oblasti užívání návykových látek i dalších forem závislostního chování. Navazuje na podrobné zprávy o tabáku, alkoholu, psychoaktivních lécích, nelegálních drogách, hazardním hraní a digitálních závislostech zveřejněné v letech 2021–2022 a doplňuje je o nové informace. Byla zpracována podruhé.**

Zpráva potvrzuje pozitivní trendy z předchozích let a upozorňuje na další pokles výskytu užívání návykových látek u mládeže. Tento trend souvisí se změnou životního stylu dospívajících, s dostupností digitálních technologií a vlivem sociálních sítí. Na klesající míru kouření cigaret u mládeže má vliv dostupnost alternativních tabákových a nikotinových výrobků, které jsou ze zdravotního hlediska méně rizikové. V dospělé populaci obliba těchto výrobků také roste – elektronické cigarety užívá přibližně 5–7 % a zahříváné tabákové výrobky 3–7 % dospělých; jsou užívány i při odvykání kouření cigaret. Nicméně počty kuřáků klasických cigaret se zatím nemění.

„V politice v oblasti závislostí prosazujeme přístup harm reduction, tedy přístup založený na minimalizaci škod v důsledku rizikového chování. U tabáku je však tento přístup uplatňován nedostatečně. Musíme začít více zvýhodňovat alternativy běžných cigaret, a to i úpravou zdanění produktů podle míry jejich rizikovosti,“ vysvětluje **národní koordinátor pro protidrogovou politiku Jindřich Vobořil**.

Míra konzumace alkoholu v české populaci je dlouhodobě vysoká. Spotřeba alkoholu dlouhodobě odpovídá 10 l čistého alkoholu na osobu, což ČR řadí na přední místa v konzumaci alkoholu v Evropě. V řadě evropských zemí (např. Estonsku, Řecku a Litvě) v posledních letech míra konzumace alkoholu mezi dospělými klesá, v ČR se však situace nemění. Rizikově alkohol konzumuje 17–19 % dospělých, tj. víc než 1,5 milionu osob. Léčbu v souvislosti s konzumací alkoholu ročně vyhledá přibližně 30 tis. osob. Kapacita služeb je nedostatečná; rozpad sítě tzv. AT ordinací, ke kterému došlo v 90. letech, se předchozím vládám doposud nepodařilo adekvátně vyřešit.

„Dlouhodobě nás trápí rozpad sítě prevence a pomoci pro lidi v riziku závislosti na alkoholu,“ zdůrazňuje **Jindřich Vobořil** a dodává: *„Větší podpora prevence a včasného záchytu osob v riziku by pomohla snížit jak zdravotní dopady na jednotlivce, tak dopady sociální, jako např. domácí násilí pod vlivem alkoholu. Z dlouhodobého hlediska by se snížily společenské náklady spojené s pitím alkoholu a ušetřily výrazné prostředky z veřejných rozpočtů.“*

Psychoaktivní léky nadužívá nebo zneužívá odhadem 13–15 % dospělé populace, což odpovídá až 1,3 milionu osob. Sedativa a hypnotika užívá problémově odhadem 1,1 milionu osob a opioidní analgetika 550 tisíc osob.

„Psychoaktivní léky jsou jedinou oblastí, kde sledujeme vyšší míru užívání i nadužívání u žen a ve starších věkových skupinách populace,“ uvádí **vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti Pavla Chomynová**.

Nejčastěji užitou nelegální drogou mezi dospívajícími i mezi dospělými v ČR i nadále jsou konopné látky, zkušenosti s ostatními drogami jsou mnohem méně časté. V posledním roce užilo konopí 6–10 % dospělých. Míra užívání konopí v české populaci i mezi mladými dospělými je dlouhodobě stabilní. V posledních letech rostou zkušenosti s CBD konopnými produkty, tj. produkty s převážujícím obsahem nepsychoaktivního kanabidiolu. Mezi dospívajícími míra užívání konopných látek dlouhodobě klesá a současně dochází k nárůstu průměrného věku při první zkušenosti s nimi (nyní 14,5 roku).

„Přístup státu k regulaci látek by měl zohledňovat jejich závislostní potenciál a škodlivost. Konopí patří mezi produkty s nižšími zdravotními riziky, a je tedy načase nastavit regulaci jiným způsobem. Také s ohledem na množství lidí, které konopí užívají, mimo jiné také za účelem samoléčby. Vytvoření návrhu regulovaného trhu s konopím je jednou z priorit vládou schváleného Akčního plánu politiky v oblasti závislostí na následující tři roky,“ upozorňuje **národní koordinátor Vobořil**.

Počet lidí užívajících nelegální drogy rizikově se mírně zvýšil, v ČR je odhadem 45 tis. lidí užívajících rizikově pervitin nebo opioidy. Z nich 41 tisíc užívá drogy injekčně, což s sebou nese řadu rizik spojených s možným přenosem infekčních onemocnění a riziko předávkování. Výskyt závažných dopadů užívání nelegálních drog je v ČR i nadále na nižší úrovni, než je evropský průměr. V poslední době v ČR roste dostupnost a obliba i jiných návykových látek, jako např. kratomu nebo HHC.

„V kontaktu s adiktologickými službami je více než 70 % osob užívajících drogy rizikově. Klientela programů pro uživatele drog stárne a vyvstává tak potřeba přizpůsobit nabídku služeb a zajistit vhodnou péči o ně – to není možné ani v rámci klasických azylových domů, ani v běžných domovech pro seniory. Dlouhodobým problémem a výzvou do budoucna je také nedostupnost péče pro osoby se závislostním chováním a další psychiatrickou diagnózou.“ říká **Pavla Chomynová**.

V dospělé populaci téměř 200 tisíc osob vykazuje známky problémového hraní hazardních her a odhadem 450 tisíc dospělých je v riziku rozvoje problémů v souvislosti s nadužíváním digitálních technologií. Pozitivní je, že roste počet programů pracujících s klienty v riziku digitálních závislostí i počet osob v péči těchto služeb. Dostupnost hazardních her je v ČR dlouhodobě velmi vysoká; sice klesá dostupnost automatů a živých her v kasinech a hernách, avšak rapidně roste počet webových stránek, kde lze hrát hazardní hry online a do online prostředí se přesunula také většina kurzového sázení. Podíl online hazardního hraní na „hazardním“ trhu už v r. 2021 přesáhl 50 %. Objem peněz prohraných v hazardních hrách vzrostl oproti předchozímu roku o 20 % a dosáhl téměř 40 miliard Kč.

Na základě monitoringu současné situace a trendů, a s ohledem na mezinárodní doporučení, strategie a v zahraničí osvědčenou praxi *Souhrnná zpráva o závislostech v ČR 2022* formuluje kroky k efektivní realizaci politiky v oblasti závislostí, a to v následujících oblastech: (1) monitoring situace, (2) nastavení politiky a koordinace, (3) opatření v oblasti regulace, (4) doporučení pro síť adiktologických služeb, (5) zvyšování povědomí a zdravotní gramotnosti. Zavádění vědecky ověřených přístupů a dobré praxe ze zahraničí by mohlo přispět ke snížení rizik souvisejících s užíváním návykových látek a hazardním hraním, resp. závislostním chováním v ČR.

Podrobnější informace

Příloha k tiskové zprávě: Stručné informace z jednotlivých oblastí závislosti

Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022 - plné znění (PDF) najdete na webu drogy-info.cz v sekci [Odborné publikace a časopis – Výroční zprávy](#) a na stránce Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislosti pod záložkou [Výroční zprávy, publikace, metodiky](#).

Přehled situace - úvodní kapitola Souhrnné zprávy o závislostech v České republice 2022 (html) - pod záložkou [Zpráva o závislostech](#) dostupná z úvodní stránky drogy-info.cz.

Všechny dosud vydané zprávy, které připravilo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, jsou dostupné na stránkách drogy-info.cz pod záložkou [Výroční zprávy](#).

Tato tisková zpráva je zveřejněna na stránce Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislosti – pod záložkou [Pro média](#) a v [Press centru](#) na drogy-info.cz.

Kontakt pro média:

Mgr. Pavla Chomynová, vedoucí Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti
M +420 702 087 862, E-mail: chomynova.pavla@vlada.cz

Mgr. Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku
M +420 725 805 865, E-mail voboril.jindrich@vlada.cz

Žádosti o rozhovor a otázky je možno zasílat prostřednictvím Davida Hluštíka, hlustik.david@vlada.cz,
+420 602 244 776